

πf
1551

6

DE
NUP TIS

DEO dante

RECTORE ACADEMIE VITENBERGENSIS

M. G. N. I. C. H. I. C. E. N. T. I. S. S. I. M. O.

SECRETARIAE PRAESIDIUM DE DOMINO

DOMINO

FRIDERICO AUGUSTO

Electoris Saxoniae et Poloniae

et Rer.

Magistri

M. GODOLFREDVS VICTOR

M. O. N. I. N. G.

CAROL. ROH. MOHRING

Dr. phil. h. c.

Dr. phil. h. c.

VIT. MERCAT.

Leipzig, im Druck bei Carl Neumann, Neudamm, 1847.

Aphor. I.

Tὸ ὅτι nuptiarum multis evincere, supervacaneum ducimus: Res luce meridiana clarior. Perinde est, ac si quis de DEO, sole, hominibus, imo ipsi sponfalibus dubitet.

Aphor. II.

S AMBROSIIUS, in Ecclesia Latina magni nominis Doctor, quando a nubibus verbum *nubendi* tractum arbitratur, alludit, non verum & nativum ἔτομον evolvit. Derivent alii *nuptias* a rad. נָוָה, quod *germinare, seminare, augere, fructificare, procreare, provenire, fructum proferre*, & q. c. Hebraeis est: α) Nos cum CHRIST. BECMANNO, nemini Philologorum facile secundo, a *nubendo* deducimus, quod ἰδίως *operire, tegere, velare* denotat. β) Ratio ista videtur, quod, loquente ARITHMAEO loc. cit. *olim femina, quam sponsam nunc nominamus, obvoluta, s. obducta lutei coloris velamine in domum mariti deduceretur*. Vid. & NEANDER proxime d. I ex SVETONIO, TACITO, PLINIO, JUVENALI & c. hunc morem allegans. D. JOACH. HILDEBRAND. γ) *Velamine*, quod pudoris signum erat, nova nupta obtegebatur, & coniecta viro in matrimonium tradi solebat, a quo *nubendi ritu, nupta, nubere, nuptia (connubia) descendunt*. FRIDER. HILDEBR. δ) sequentibus utitur verbis: *Velo, quod flammeum vocabant Romani, caput genasque nova nupta obnubebat*. At vero non est, cur morem nubendi a Veteribus Romanis deriveremus, multo is antiquior censendus: Illustre exemplum S. L. nobis offerunt, isthoc ἀνευ διαλογισμῶν consuetudinem Patriarcharum tempore jam tum in V. T. communem insinuantes: *Isaaco, de puteo viventis & videns veniente, Bethuelis filia, Rebecca, ingenui pudoris non oblita, peplo se obtegebat*. ε) Addamus ob insigniorem evidentiam

A
ISI-

α) VALENZ. ARITHMAEI *Peric. Sec. Disp. V. Th. IV. p. 92. S. AM. NEANDRI* *Tract. Jurid. de Sponsal. & Nupt. Sect. VII. Th. I. p. 45. & 46. β) Manuduct. ad Lat. Linguam, praef. Cap. VIII. pag. 52. itempag. 765. γ) Tract. de Nupt. Ver. Christian. pag. 69, 70. δ) Antiquit. Rom. p. 325. & 184. ε) Gen. XXIV. 62. & 65. Conf. OSIANDRI *Comm. in b. l. EDVARDILEIGH Crit. Sacr. in Voc. Graec. N. T. p. m. 125. sub voce γάμος. FESSELLII Adv. S. Lib. II. Cap. XVII. §. 4. pag. 133.**

35

ISIDORI, Hispalensis ♂ notam: *Fœmina, dum maritentur, velantur, ut noverint per hoc se Viris esse subjectas. Rebecca, cum ad Sponsum duceretur, simul ut eum conspexit, salutationem vel oscula non sustinuit, sed statim sentiens, quid esset futura, pallio caput velavit. Secus ac Spartanae virgines, quibus, aperta facie ut ante nuptias consummatas incederent, per leges licebat, quo Viros sibi quærent; posteaquam vero nupserant, caput una ac faciem tegebant, ut adeptos Viros tuerentur. Retinuerunt velandi consuetudinem Turcica mulieres, quas ita pannis obvolutas egredi conspicias, ut meræ larvæ aut spectra occurrentibus videantur: η) Livoni, commemorante in *Aula Cimbrica t. t. Biblioth. & Mathematico*, CL. ADAMO OLEARIO, θ) quod eo faciliores credimus, cum ipse *αὐτόπτης* extiterit: Die Braut muß / so lange sie zu Tische sitzt / ein Tuch über den Kopff hangend haben / welches ihr Angesicht verdeckt &c. Rusi: ι) Wenn der Bräutigam sich gesetzt / wird die Braut verkapt ihm an die Seiten gesetzt / und damit keiner das andre ansehen kan / wird zwischen beyden rother Taffet gezogen. It. κ) Der Bräutigam setzt sich mit der Braut / so er als dann (in der Cammer) mit offenem Angesicht zum ersten mahl siehet / an einem gedeckten Tische. Persæ, alii, quos lubentes omittimus, cum ista velut *ἐν παρόδῳ κ̄ παρέρῳ*. Gloriantur in Papatu *S. Virgines, Moniales* dictæ, se recte, quoniam DEO virginitatem devoveant, ac Christi sponsæ fiant, obvelari, veloque ceu castitatis signo tegi, nobis de eo disquirere non licet: Verum ex prædictis non obscure colligimus, extremam, quam adjecimus, deductionem præ cæteris esse aptissimam, & antiquitate, & exemplis, & moribus non semel adhibitis gaudentem.*

Aph. III

⚭ *Lib. II. Cap. XIX. de Nupt. Vet. Christian. JANI BIRCHERODII Syn. Loc. Comm. Theol. Art. XXXVIII. Cap. II. Sect. II. pag. 326. D. JO. CALVINI Lex. Jurid. sub voce nuptiæ. η) AUGERI GISL. BUSBEQUI Epist. III. pag. 211. de rebus Turcicis. θ) Moscov. und Persian. Reise-Beschreibung Lib. II. Cap. IX. pag. 108. ι) Lib. III. Cap. II. pag. 211. κ) l. d. p. 214. item Lib. V. C. XXII. p. 607.*

aph. III.

Videbis apud Autores & Sacros & profanos pasim nuptias nominibus matrimonii, consortii, conjugii, connubiorum, conditionis, copulae, contubernii, festi gamici, societatis nuptialis, confociationis & consuetudinis conjugalis, amoris matrimonialis, status primi, maritalis, tori legitimi, foederis socialis, jugi connubialis, thalami pudici, conjunctionis, λ) exprimi. Matrimonium audit, quasi matris nomen sperans: Propterea mulier nubit Viro, apposite iudicat B. D. JO. MUSÆUS, Scholæ Jenensis P. P. ut pariendo liberorum mater fiat; & Vir ducit uxorem, ut eandem per generationem liberorum matrem faciat. μ) Si causam denominationis quaris, cur non a parte principaliore, Viro, sed sequiore dicatur, poteris perdoctum JO. P. FELWINGERUM ν) consulere. Discrimen inter matrimonium & nuptias si quod intercedit, certe parum attenditur, neque perpetuum est: Adeat AUSONIUM POPMAM ξ), ac ab eo differentiam aliquibus usitatam cognoscere volens, cognoscat. Consortium vocatur, dum obstricti vivunt, utramque fortunam æqua sorte perferant: Nec adversa fortuna, nec rerum inopia dirimere istud valet. Succurrit primum *Mitbridatis Coniux Regia*, *Hipsocrata*, quæ tanto erga Maritum amore flagrabat, ut se & armaret, & ope equi adjuta belli tempore semper ipsi præfense esset. *Paulina* libere cum Coniuge *Seneca*, *Neronis Præceptore*, venarum sectione mori eligebat, ad perfectum, idque sempiternum consortium indigitandum. Noverat firmisimum huncce amorem Regis Siciliæ, *Agathoclis Uxor*, nunc *Texena*, nunc *Theonexa*, nunc *Theogene* nomen gerens; deprecabatur inde, ne ab ægro divelleretur, ac Ægyptum mitteretur: *Nubendo se*, iniquiens, non prospera tantum, sed omnis fortuna iniisse societatem; nec invitam periculo Spiritus sui emturam, ut extremos Viri Spiritus exciperet. ο) Consentiant Acad. Gallica per celebres Elaboratores,

A 2

PI-

- λ) Vid. vocem conjunctionis in *Lex. Jurid. CALVINI* p. 226. μ) *Disp. Theol. de Coniugio Th. III. p. 2.* B. D. CALOVII *Comm. in Genesin* p. 316. D. MEISNERI *Phil. Sobr. Part. II. Sect. I. C. I. Qu. XXII. p. 279.* ν) *Dissert. Polit. XIV. §. VI. p. 487.* ξ) *de Differ. Verb. L. III. p. 118.* ο) *JUSTINI Hist. Philipp. L. XXIII. C. II. p. m. edit. Pratislav. 59. & 520.*

PIERRE de la PRIMAUDAIE, & de la BARREE: π) Mit unsrer Hausfrauen sind wir durch hohe Liebe / liebliche Vermischung / heilige Verbindniß und Gesellschaft in Glück und Unglück / ohn Unterscheid verpflichtet und zusammen verbunden. *Conjugium dicunt a communi jugo, cui colla quasi subdunt, qui illud ingrediuntur; ρ) vel a conjungendo, juxta WILH. STRATEMANNVM, σ) quo Vir & Uxor inter se conjunguntur. Utitur LUCRETIVS voce conjugii nimis generaliter, ceu ex trito versu patet:*

- - - *Qui coitu conjugioque*

Corporis atque anima consistunt uniter apti.

Reliqua Synonyma non tango, cum facillimo negotio patefiant. *Graeci* exponunt nuptias per γάμον, συζυγίαν, ἐπιγαμίαν, συναφήν, γαμίαν, κοινωνίαν γαμικην. *Galli* per mariage, nocēs, conjunction premiere, alliance, droit par mariage. *Germani* vocabulis: Ehe / Heyrath / Ehestand / Hochzeit / Beylager / Vermählung / Ehe-Bündniß / Ehelicher Beyschlaß / Ehelich Leben / Eheliche Gesellschaft / das heilige Band der Ehe &c. Protuli primarias voces, quibus connubiorum solemnia indicare consueverunt Auctores; neque tamen iis ita fidendum, quasi intime conjugiorum naturam ingrediantur, & exquisite, quid ea sint, explicent, cum paucissimæ fœderum connubialium interiora afficiant, plurimæ ab extra attingant.

Aph. IV.

Varie a variis vocem nostram accipi, demonstratu facillimum: Accipiunt hi pro *concubitu*, alii pro *convivio*, alii alio signatu, prout præsens aphorismus testabitur. Removeamus primum ἀκύρωτος dictas significationes a nostra tractatione, deinceps, qui h. l. sumatur, apponamus: Itaque communio cum

π) *Tom. I. Die XII. C. XLV. pag. 351. Vers. German. RAHTGEBII. ANT. de GVEVARA Horol. Princ. Lib. II. Cap. I. pag. 220. LIEBENTHALII Coll. Polit. Exerc. II. Th. XLVII. pag. 30. PUFENDORFII Tr. de O. H & C. Lib. II. Cap. II. §. 10. pag. 215. ε) Laud. MUSEUS de Conj. Th. III. pag. 1. σ) Syn. Polir. Cap. II. pag. 8. ιι. Syn. Doctr. Oeconom. Cap. III. p. 10.*

muliere, s. ut JULII CÆSARIS τ) verbis loquar, *famina notitia*, nisi tua fit, improbanda: Sic ACCIUS PLAUTUS υ) in *Casina* adhibebat:

Tantisper dum ego cum Casina faciam nuptias.

Subjungam notabilem locum e *Cistellaria*: φ)

*Hac quidem ecaster cotidie Viro nubit, nupsitq. hodie,
Nubet mox noctu: Nunquam ego hanc viduam cubare sibi,
Nam si hec non nubat, lugubre fame familia pereat.*

JUSTINUS χ) de Rege Syriae, Antiocho narrat: *Rex ipse per hyemem in luxuriam lapsus novis quotidie nuptiis deditus erat.* HOMERUS, ψ) inter Poetas non incelebris, eundem significatum retinet:

Ἐκ δ' ἐτελέσσε γάμον θαλαρόν.

Exulat γάμος denotatio, quando pro sponso & marito, conjugii, l. matrimonii, quando pro uxore usurpatur, qua de DANIEL FESSELIO ω) ex ATHENÆO agit. Improbandum mariti cum marito concubitus, qui nubendi verbo exprimi solet: Abhorret inde animus castus, atque detestandam pessimi furfuris hominum libidinem execratur. a) Displicet τὸ γάμειν, unde γάμος ortum trahit, acceptio, quando non solum illegitima antediluvianorum conjugia, dum plerique dispari gaudebant connubio, sed ad ulteriora & illiciti congressus, tradente prælaudato FESSELIO b) notantur. Ὅσπερ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς πρὸ τῆς κατακλιυσμῆς, γαμῶντες ἢ ἐγκαμίζοντες. c) Denotat interdum nuptiale convivium, ac epulum magnificentum:

..... Τίπτε δὲ σε χρεώ;

Εἰλαπίν' ἢ γάμος; εἶπεῖ ἄν ἔρανος τὰ δευ' ἐξίν. d.)

Eodem modo Stalino apud PLAUTUM: e.)

Mea uxor vocabit buc eam ad se in nuptias. Nec

τ) *Lib. VI. de Bello Gall. p. 130. edit. Scal. Amstel. υ) Aët. II. Sc. IIX. p. 209. v. 57. φ) Aët. I. Sc. I. v. 45, 46, 47, p. 229. Conf. e Pseudolo Aët. I. Sc. III. v. 80. p. 538. et e Casina Prolog. v. 65. & 66. p. edit. Buchn. 194. χ) Hist. Philipp. Lib. XXXI. C. VI. §. 3 p. 606. ψ) Hymn. in Pana v. 35. p. edit. Argent. 806 ω) Adv. Sacr. L. II. C. XXI. §. 3. p. 156. a) CURT. de R. G. Alex. M. L. I. C. LX. p. edit. Franc. 8. WINCKELM. Cesareol. p. 7. in vita Neronis. b) Adv. Sacr. l. c. p. 156. c) *Math. XXIV. 38. Luc XVII. 27. d) HOMERI Odyss. α. v. 10. & II. p. 36. e) in Cas. Aët. II. Sc. IIX. v. 52. p. 209. Gen. XXIX. 12.**

Nec minus nuptias personales, spirituales, aeternas; (f) neque corporum, honestam quamvis conjunctionem attendimus; ea siquidem connubium constituere nequit, adfit praeterea consensus ac animorum conjunctio:

Qui duo corporibus, mentibus unus erunt.

Non animarum tantum fit communio, sed etiam corporum carnalis, quam vocant, copulatio. (g) Utraque igitur ad consummationem requiritur. Sed delibasse haec de homonymia satis sit, ne ultra modulum brevitatis disputatio excedat.

Aphor. V.

Aequum nobis visum fuit, cum extent, quae perfectam connubiorum essentiam describant, definitiones, novam haut fingere, sed recipere receptam: *Fons mali est studium innovandi*, praecare docuit B. D. JO. AD. SCHERZERVS, (h) & nolle contentum esse approbantis haecenus a Claris Philosophis definitionibus rerum. Vicisim: (i) Maxime necessarium videtur, receptas & communes rerum definitiones retinere, ut uno ore & una philosophemur mente. Placuit autem seligere Excellent. Domini Praeceptoris, CHRIST. ROEHRENSEE (k) conceptum essentialem, ex asse omnia, quae distinctam conjugiorum γυναικῶν referre valent, suppeditantem. Non equidem eo ipso Sanctissimi Principis JUSTINIANI, (l) Virorum Praestantissimorum, BALTHAS. CELLARII, (m) FELWINGERI, (n) ex ARISTOTELIS de Republ. libris eruentium, NEANDRI, (o) JO. HENR. ALSTEDII, (p) ERNESTI GOCKELII, (q) CHRIST. LIEBEN-

THA-

(f) B. D. WILH. LYSERI *Syst. Theol. Exeg. P. III. Cap. III. Sect. III. membr. II. mom. XX. p. 1767.* (g) CALOV. *Theol. Post. P. III. Sect. II. Tit. II. Cap. VI. Tb. I. p. 461.* (h) in *Dedic. Vet. ad B. D. Hülsem. Man. Philos. Quadrip. p. 3.* (i) *p. 4. cit. Dedic. Ver.* (k) *Annot. MSC. in PUFEND. Tract. de O. H. & C. Lib. II. Cap. II §. 4.* (l) *Vid. Institut. edit. a VINNIO Lib. I. Tit. IX. de Patria potestate. HOPPII Ex. Instit. Imper. L. I. Tit. X. Qu. XXI. p. 33.* (m) *Polit. Suc. Cap. II. §. V. p. 21. Ej. Tabell. Polit. II.* (n) *Dissert. Polit. XIV. §. 3. p. 486.* (o) *Tract. Jurid. de Spons. & N. Sect. VIII. §. 1. p. 55.* (p) *Theatr. Scholast. Lib. II. Sect. I. Cap. XVI. p. 113.* (q) *de Europ. Reg. Cap. II. §. XXI. p. 253.*

THALII, (r) BALTH. MEISNERI, (s) WENDLERI, (t) ARITH-
 MAEI, (u) JAC. THOMASII, (x) TOB. TULEMANI, (y) JO.
 MUSAEI, (z) AD. RECHENBERGII, (aa) JO. BARTH. NIEME-
 IERI, (b) STRATEMANNI, (c) SEB. SCHMIDII, (d) MAGNIDAN.
 OMEISII, (e) BECMANNI, (f) MARTINI, (g) aliorumve, quos Eru-
 ditus orbis colit definitiones, prorsus rejicimus, habent etenim il-
 læ momenta non contemnenda, quibus connubia exprimant, sed,
 ut partim certæ descriptioni inhæreamus, unde ad *κοινωνίαν* no-
 stram pertinentia rite deducamus, partim, ne vel non completam,
 vel quoad antenus obscuram pro clara arripiamus. Definit vero Pa-
 tronus noster ætatem devenerandus l. d. per *conjunctionem indisso-*
lubilem, ac decentem maris & foeminae ad liberorum procreationem, mu-
tuumque adjutorium legitime consentientium, a natura constitutam, ma-
riti aliqve imperio divinitus instructam. Similem Celeberrimus Gymn. Go-
 tthani quondam Rector, ANDR. REYHERUS (h) extruxit, quod sit
conjunctionio indissolubilis, legitima maris uniusq; foeminae, ad mutuum au-
xilium, in bono domestico obtinendo, liberorum procreationem, & vagæ
libidinis coercitionem, a DEO ipso instituta.

Aphor. VI.

Dispalescit procul dubio inter alia exinde ineffabile nuptia-
 rum emolumentum, incomprehensibilis earundem necessitas,
 quod creato a Benigno Creatore *πρωτανθεώπω*, omnipotentia
 sua DEUS, ac egregia bonitate incitatus, in amœno statim Paradi-
 so

- r) Coll. Polit. Exercit. II. Tb. XXII. p. 25. (s) Phil. Sobr. Part. I. Sect. II. C. III. p.
 529. (t) Phil. Pract. Part. II. Sect. I. Cap. II. §. II. p. 176. Conj. Ejud. MSC.
 Lib. II. §. I. Sect. I. Cap. II. (u) Per. Sec. Disp. V. Tb. IV. p. 90. x) Phil. Pract.
 Tab. XXXIV. y) Exerc. Philos. XLVI. Tb. XVI. z) Disp. de Conjugio Tb.
 CXL. p. m. 85. a) Lineam Phil. Civilis P. II. Cap. III. §. I. p. 121. β) Diff. Acad.
 de Societ. at. tam primis & minoribus, quam civilibus &c. §. XXII. γ) E-
 pit. Doctr. Polit. C. II. pag. 8. it. Syn. Doctr. Oecon. Cap. III. p. 9. δ) Comp.
 Theol. Cap. XXVI §. V. p. 450. ε) Epit. Jurisprud. Natur. Cap. XV. p. 358.
 ζ) Medit. Polit. C. VII. §. III. pag. 93. (η) Coll. Nov. Quaest. Phil. Disp. IV.
 Probl. II. η) Margar. Phil. Cap. XVII. Syn. Oeconom. p. 772. Tb. 514.

fo (9) uxorem, seu fidam in vita sociam, æqualem in fortuna con-
 sortem, & acceptam auxiliatricem condiderit, quo cum ea con-
 junctim in singula in terra, aqua, aëre degentia singularissimum
 dominium exerceat. *Quorum causa quis dixerit, quærit TULLIUS,*
(i) effectum esse mundum? Eorum scilicet animantium, quæ ratione utuntur.
Credibile est, Deorum & hominum causa factum esse mundum, quæque
in eo sint omnia. Ecce igitur, de Autore non dubitandum; ipse
 DEUS nuptias instituit, instituendo approbavit, approbando be-
 nedixit, benedicendo sanctificavit: *Annon magnum, quod in inno-*
 centiæ statu DEUS conjugium ordinavit? recitat e B. LUTHERO B.
 CALOVIUS, (x) stat hæc consolatio invicta contra omnes daemonio-
 rum doctrinas, quod conjugium sit vitæ genus divinum, h. e. a DEO ordi-
 natum. E. Numini Divino, Cœlique Summo Moderatori non di-
 splicet, qui uxorem ducit. *Non solum Imperia, GREGORIUS RICH-*
 TERUS (λ) narrat, sed etiam conjugia fato, sive ordinatione divina
 consensunt. *Regit DEUS occasiones & morum impetus in contrahen-*
 da societate. Diuturna, imo perennis mortalium conservatio ef-
 flagitabat augustum huncce Fundatorem, qui animis humanis
 appetitum conjugalem implantaret. *Mulierem inveniens, bonum*
invenit, & jucunditatem a Domino haurit. (μ) Definiant, quibus ar-
 ridet, nuptias per unionem, contractum, amorem: Definiant per socie-
 tatem simplicem & naturalem, pactum, ordinem, sacramentum &c. nos
 per conjunctionem. *Haut quidem nescii sumus, Papistas summo*
 animi ardore urgere, quod per Sacramentum describendæ sint,
 cum locum inter N. T. Sacramenta nanciscantur; (ν) quibus tamen,

cum
 9) Plura apud AEPINIUM in Diss. Rostoch. de Societatis Nuptialis in sta-
 tu integritatis necessitate. (i) L. II. de Nat. Deorum pag. 1929. GVILI-
 ELMI MECHOVII Phil. Paraenet. L. I. Cap. VII §. XIII. p. 48, 49. Gen.
 1. 26. seqq. (x) Comment. in Genesim pag. 305. Matth. XIX. 4. Vid. in super
 Dr. D. SCHELGVIGIUS in Exerc. Hist. Eccles. de Antiquit. Consecr.
 Nupt. §. IV. pag. 4. & momentis, & auctoritatibus, GERHARDI scilicet,
 CHEMNITII, ZANCHII. PARAEI, PERKINSII, itemq; ZEPPERI
 sententiam illustrans. λ) Axiom. Oeconom. LVI. p. 173. μ) Prov. XIX.
 22. XIX. 14. Conf. ALSTEDII Philos. digne restit. P. I. Archel. Cap. XV.
 Tit. 40. p. 77. ν) MART. BECANI Man. Comp. Controv. Lib. I. Cap. VIII.

cum SEB. SCHMIDIUS, (ξ) CALOVIUS, (ο) BIRCHERODIUS, (π) LYSERUS, (ρ) MEISNERUS, (σ) DEUTSCHMANNUS, (τ) alii satisfecerint, ac ad alienas negotium scholas spectet, nihil de nostro addimus. Neque ignoramus, discrimen ab uno & altero constitui inter *conjugia secundum leges naturales, atque divinas positivae universales considerata*, quod *naturae pactum sive contractum, divina lex ex adverso conjunctiorem* praecipiat; quasi vero neque naturae praeceptum Conjugum conjunctionem injungat, quasi Gentiles conjugium non inierint, ac modo indissolubili masculus & femina, nemine interveniente, vitam transegerint, quasi non ipsa vox, dum ambo inter se conjunguntur, tacite genus subministret: Accedit, B. HIERON. KROMAYERVM, (υ) Lipsiensem Theologum iudicando acutissimum, *conjunctionem, ad Politicam, naturalem nempe considerationem, retulisse, argumento perspicuo, non ita validam esse differentiam ceu ante ex aliorum ingeniis adjecimus. Mutuo ab eo accipiamus proprias, quibus utitur, voces: Vocabula, l.d. pergit, quid legitima, & quid indissolubilia conjunctio esse debeat, infinitas prope modum controversias pepererunt, sed quia plerumque, ad forum Politicum spectant, nos dia βραχέων αβλuri paucis erimus contenti. Habemus itaque, quod adstruximus, optime conjunctionem adhiberi: Conjunguntur nuptiis, quod negari nequit, qui prius sejuncti erant, nec ullam invicem cognitionem habebant; conjunguntur & copulantur, ut cohabitando, ac speciem propagando immortale reddant genus humanum; conjunguntur nuptiis corpora, mentes, voluntates. Expetis*

B

for-

p. 342, 343, 350. *Conc. Trident. Sess. XXIV. Can. I. (edit. Dn. D. ANTONII) p. 166. Conf. GVEVARAE Horol. Princ. L. II. Cap. I. p. 217. Nihil ab orde condito matrimonii sacramento antiquius. (ξ) Comp. Th. Cap. XXVI. §. VI. p. 451. (ο) Syst. LL. Theol. T. II. X. Art. IV. Cap. I. Quaes. II. p. 519. (π) Syn. LL. CC. Theol. Art. XXXIX. Cap. II. p. 325. (ρ) Syst. Theol. Exeget. P. III. l. d. S. III. p. m 1768 (σ) Phil. Sobr. Part. II. Sect. II. Cap. I. Qv. I. p. 691. & 698. (τ) Theol. Pos. Polem. Tract. V. Art. XV. Th. III. p. 174. Adde, si voles M. FRID. J. MENGEWEINS Theol. Thet. Pol. Loc. XIII. Th. II. p. 494. (υ) Theol. Pos. Pol. Art. XXI. p. 1150.*

forte dilucidorem in eo declarationem, an corporum, an animorum conjunctio de essentia matrimonii sit? Ingenue rei nervum fatebimur: Indicavimus supra *Aphor. IV.* utrumque desiderari. In praesenti pro quaestione decidenda respondemus, primario ad conjugii naturam voluntatum, s. animorum connexionem facere. *Potissima conjugii pars animorum conjunctio, votum conferente ARITHMAEO (Φ), quorum unum est corpus, unus debet esse animus.* Idem: (χ) *Sponsi, (de Conjugibus simile ferendum judicium) prius animis conciliandi, quam corporibus consocientur.* Quin & Judice, Dn. Lic. JO FRANC. BUDDEO, *consensus (Ψ) ad matrimonium sufficit, minimeq; necessum est, ut corporum commixtio ad ejus complementum accedat.* Idem, quod vulgo ajunt: *Consensus, non concubitus matrimonium facit.* Proña hinc consequentia emergit, & morti extreme vicinum sese conjungere posse: *Nihil impedit, nodum solvit CELLARIUS, (ω) quo minus morti vicinus societatem hanc ineat ac matrimonium contrahat, quantumvis concubitus non sequatur.* Sit conjugum sese unientium conjunctio *αὐχόπις (Θ) & indissolubilis: Haut frustra Sacerdotes usurpant e S. L. petitam dicendi formulam: Quod DEUS conjunxit, homo non separet.* (a) Significatur vocabulo indissolubilis, s. indivisibilis, non, quod plane nulla ratione & absolute, sed quod ita facile & limitate dissolvi ac dividi nequeat. Quæris, utrum & ad inchoatum conjugium referatur indissolubilitas? Quam maxime ego putaverim: Ducem hoc in passu secutus sum STRATEMANNUM, (b) etsi pauca, attamen digna & vera commemorantem: *Indissolubilitas illa non tantum ad matrimonium consummatum, sed & ad inchoatum, vel ad ipsa sponsalia publice facta extenditur.* Alioqvi matrimonia mors, malitiosa desertio, adulterium, (c) pergraves infidiæ, odia capitalia etc.

p. di-
 (Φ) *Peric. Sec. p. 92. Conf. notam (e) eadem pag. (χ) l. c. Disp. IV. Th. l. p. 66.*
 (Ψ) *Elem. Philos. Pract. Part. II. Cap. XIII. §. VII. p. 327. CELLARI*
Polit. Succ. L. I. Cap. II. §. 6. pag. 22. Dn. D. RECHENBERGII Cas.
Nupt. Illustr. Cap. IV. §. 19 (ω) Polit. Succ. l. d. p. 22. (a) Matth. XIX. 6.
 (b) *Epist. Doctr. Polit. C. II. p. 21. (c) B. D. SCHERZERI Brev. Th. ol.*
§. GL. p. 223, 224. MUSÆUS de Conjugio Th. XLIII. XLIV. XLV. p. 21.

p. dirimunt. Melioris perspicuitatis ergo divortia & repudia distingvimus, alia quoad torum, mensam & cohabitationem, alia quoad vinculum fieri arbitantes. Quoad vinculum soluti ita separantur, ut ab utraque parte iis rursus nubere liceat; quoad lectum autem & cohabitationem, adhuc vinculum, unio, & societas conjugalis firma permanet. Eadem, quam Jcti distinctionem formant, *διαλυσω*, vel sine, vel propter causam, vel ad tempus, vel in perpetuum fieri. Sit praeterea *legitima, decens, honesta* in connubiis conjunctio: Nihil temere absque praeviis precibus suscipiatur, non implorata benedictione divina vim suam conjugia non habent; nihil absque Parentum consensu, adsit is ex honestate, necessitate, Patriaque potestate, cum uterque eum sibi gignendo comparaverit, tametsi sua jura haut semper exerceat: Accipit thelis nostra lucem & praesidium e Consistoriorum pronuntiatis: Demnach wird der leiblichen Eltern consens nicht nur de honestate, sondern auch natürlicher / Göttlicher und Weltlicher Rechte Verordnung nach de necessitate zu der Kinder Verehligung erfordert. Referas huc, quoad honestum, Parentum vices sustinentium, V. C. Tutorum & contrahentium consultissimo consensu, ne forte mutuum in vita consortium impediatur: *Quis recte factum perhibeat, Stragiritā vult, d) si quis aliquam, de cujus animo & amore certus esse non potuit, vi rapuerit, ipsique cohabitaverit; nihil absque liberrima voluntate, hujusque plena integritate: Si vel personae, vel virginitatis error, vel metus, vel ebrietas, vel alius vitii ignorantia contingat, contractus haut obligat. Fluit inde, quando timore, vel vi adacta persona in amores consenserit, annulum etiam, ceu certissimum pignus traderit, vel impotentiam, ac corporis inhabilitatem cognoverit, vel vitiatam & ab alio compressam pro virgine duxerit,*

B 2

omni-

SCHMIDII *Comp. Theol. C. XXVI. §. 63. & 65. p. 468, 469. NEANDRI Tract. de Sponsal. & N. Sect. VII. Th. IV. p. 180, 181. seqq.*
d) *Lib. I. Oeconom. Cap. VI.*

omnino matrimonium dissolvi & rescindi posse. Observent consanguinitatem & affinitatem, ne in naturam pariter & divinum jus desponsandi impingant: *Sic in linea ascendente & descendente nuptiae in infinitum prohibentur.* Abhorrent non minus, quam reverentia adiguntur liberi, cum illis connecti, unde natales acceperint: Hoc non obstante, delinquebant hanc in regulam regionis Naurae incolae, quippe apud eos Parentibus stupro coire cum liberis fas erat, & Satrapes duos ex sua matre filios cognoscebat e). *In linea collateralis aequali, primo consanguinitatis gradu juncti, conjungi nequeunt.* f) Singula asserta, quibus prohibitos exprimunt gradus Theologi, Jcti, Politici, enumerare nolo, istud brevitate causa, quod tritum iudicio, afferam: :

Nata, soror, neptis, matertera, fratris & uxor,

Et Patruus Conjux, mater, privigna, noverca,

Uxorisque soror, privigni nata, nurusque, Atque soror Patris, conjungi lege vetantur.

Plura desiderantes, Autores allegatos g) hanc gravatim evolvent. Digna, quae probe perpendantur B. D. OSIAN-

(e) CURT. L. VIII. C. II. pag. 231. Conf. LOCZENII Nor. Politi. in Lib. II. pag. 139.

(f) Contrarium vid. in EVERH. FEITHII Antiquit. Homer. Lib. II. Cap. XIII. pag. 138.

(g) STRATEM. Epit. Doctr. Pol. Cap. II. pag. 10. & II. Oecon. C. III. Can. V. pag. 42, 43. seqq. CELLAR. l. c. Cap. II. §. 23, 24. & c. pag. 33, 34, 35. LISERI Syst. Theol. Exeg. l. d. Mom. XXI. §. V. VI. & VII. pag. 1772. MENGEWEINII Theol. Tb. Pol. Loc. XIII. Tb. IV. pag. 504. LAMB. DA-

ANDRI h) verba : *Ubi persona contrahunt, qua salvis legibus
divinis contrahere non possunt, sentiendum est, quod ejusmo-
di copulatio non Deum, sed Diabolum Autorem habeat. Pon-
tificiorum e Patrinorum statu orientes propinquitates, Ec-
clesiasticas ipsis dictas, nihili pendimus, quod ἀρετὴ γὰρ φῆς
hujusmodi conjunctiones prohibeant; quin & Romano
Pontifici omnem circa divinas prohibitiones dispensatio-
nem denegamus, quamvis quoad humana interdicta locum
eadem non raro inveniat. i)*

Aphor. VII.

Sociæ in thalamo casto non plures sint, quam duæ
personæ, masculus & foemina: Reprehendimus ob id *Tur-
cas*, quos, quot velint, *ad justas uxores pellices assumere nulla lex
vetat k)* Amorum consensus sit deliberabundus, non facile,
id est, nullo præeunte consilio expetentis partis petitis lo-
cum det virgo, externam solum formam, ac præstantis cor-
poris feminini staturam non curet juvenis, sed in simul quod-
vis contrahentium attente perpendat, num connubialia
onera aequa mente perferre, indissolubilique vinculo ad
extremum vitæ halitum degere velit. Sufficit interdum,
quando per signa externa, per literas, vel etiam tacendo

B 3

ani-

*NAEI Eth. Christ. C. XIV. p. 207, 208. MUSÆUS de Conj.
n Tb. LXV. ad XC. a pag. 35 ad 49. DN. D. NIEMEIERI
Theol. Moral. Disp. XXXI. Tb. X. XI. seqq. LIEBENTHA-
LII Coll. Polit. Exerc. II. pag. 26, 27, 28. ARITHMAEI Pe-
ric. Sec. Disp. I. II. & III. NEANDER de Spons. & N. Sect.
X. Tb. XIV. XV. XVI. seqq. D. LAUTERBACHII. Comp.
Juris Lib. XXIII. Tit. II. ff. pag. 443. & 444.*

h) *Comm. in Matth. cit. cap. XIX. 6.*

i) *DANAËI Eth. Christ. Cap. XIV. pag. 209.*

k) *BUSBEQUII Epist. III. de rebus Turc. pag. 212.*

animorum conformitatem declarant. Utrum ratum sit inter inæquales connubium, si virgo a sene, mulier vetula ab adolescente ducatur, quo anno nuptiae contrahendae, an ex ARISTOTELIS opinione masculus, qui 37. foemina, quæ 18. annos complevit. dicant alii: Nos marem & foeminam ad completum pertinere conjugium credimus; Foemina absque mare, mas absque foemina cohabitare, finemque a Deo O. M. constitutum attingere nequit. Convenit primævæ institutioni, unam mulierem unum habere virum; utile id, receptum atque decens, unum unavicsim esse contentum. Disquirenti, *an polygamia sit contra JUS Naturæ?* Respondemus, aliud dici J. N. præceptivum, aliud svasivum; aliud simultaneam unius foeminae & plurium Virorum *πολυγαμίαν*, aliud unius Viri & plurium foeminarum. Applicatio suboritur talis: Juri N. præceptivo polygamia non adversatur; equidem magis svaset J. N. *μονογαμίαν*, non præcipit. Unius foeminae & plurium Virorum copulatio repugnat, non vice versa: Edocuerunt nos ita *non sine honore nominandi Politici*; (1) Juva-bit in Lectoris gratiam momenta quaedam repetere, eorundem deductionem cujusvis sedulitati committentes: Sunt autem solidarum rationum, quibus defendere thesin alla-borant, quinque: *Primam* desumunt a *sine connubiorum tum primario, tum secundario*, alteram a *natura societatis conjugalis*, tertiam a *defectu naturalis obligationis ad monogaμίαν*, quartam a *S. Patrum exemplis*, demum quintam a *S. Lit. consonantia*: Quam tamen, permultis quippe Theologis adversam, litem nostram nunc non faciemus. Properamus ad definitionis sequentia: Consuluit hoc pacto DEUS mortalium sustentationi, genera enim & species cum per-

1) *Conf. Dn. L. BUDDEI Elem. Phil. Pract. P. II. Cap. XIII. §. VIII. pag. 327. Excellent. OMEISII Epit. Jurispr. Nat. Cap. XV. §. IV. pag. m. 359. FELWINGE-RI Dissert. Polit. XIV. pag. 513. & 514.*

ennare haut valeant, individuorum concursu interitus
 compensat, h. e. liberos de novo donando per mortem
 denudata loca supplet. li autem, quod obiter, optime
 sibi in liberorum procreatione prospicient, qui PLUTAR-
 CHI (m) elegantem non contemnunt admonitionem :
*Qui rem habere, inquit, cum mulieribus prolis gignendae cau-
 sa volunt, aut omnino vini vacuos, aut certe mediocriter eo usos
 convenit facere. Adsolent, subjungit causam, vinosi & ebrio-
 si fieri, quos Patres ebrui fecerunt. Culpam sibi ipsis tribuant
 Parentes, quando animo abalienatum, & mentis male
 compotem, quando aliis vitiis deditum & immorigerum
 gignant, quando ebrium, vinosum conspiciunt. Voluit
 DEUS, quo alter alteri manus porrigat auxiliatrices : Po-
 stulat adiutorium vita humana, qua, uti in munere pro-
 creationis certae sobolis, ita in prolis educatione, aliisque
 negotiis rite obeundis sola sibi existit insufficientis. Mini-
 me tamen hoc modo tertium, quem aliqui Politicorum
 expressis verbis constituunt, excludimus finem, sed tacite
 eum subinnuimus : *Accidentaria ratione accedit, Disertissimi
 TILEMANI (n) sententiam amplector, ut nimirum libi-
 dinitis in natura corrupta fomitem accensum, remedii vicem prae-
 stet. Vagae propterea ac inordinatae libidinis evitatio no-
 stra non removetur, sed stabilitur definitione. De con-
 sensu legitimo cum paulo ante egerimus, actum agere no-
 lumus. Produxit hominem natura benigna cum opum, ut
 societatem magni faciat, non secessus adpetat, non solitu-
 dinem praeferat. (o) Eloquitur id ipsum ARISTO-
 TE.**

(m) *De Liber. Institut. pag. 4.*

(n) *Exercit. Phil. XLVI. Th. xxiii.*

(o) *VITRIARII. Inst. J. N. & G. Proleg. Quast. I. & II. PUFENDORF. Tract. de O. H. & C. Lib. I. Cap. III. §. II. pag. 44, 45. JOH. GERHARDI Cent. Quast. Pol. Dec. I. Quast. II. pag. 16.*

QK
II
1551

LES p) sequentibus : Διότι φύσει πολιτικὸν ὁ ἄνθρωπος ζῶν, πάσης μελέτης, καὶ παντὸς ἀγλαίας ζῶς μίλλον, δῆλον. Quod reliquum, maritale itidem in uxore imperium adfit : Regat eandem regimine non leonino, sed civili, non seruili, sed prudenti, non tyrannico, sed comi, non duriore, sed liberiore : *Equum est, (q) ut uxor in honestis rebus Viro suo obtemperet, quasi in illius familiam emta fuisset ancilla.* In uxorem maritus non saeviat, liti, contentioni, rixis, iurgio & quae c. locum Coniuges non dent, foeminae, si quae fiat, vitia patienter ferat, iustoque tempore, modeste tamen corrigat : *Quid in contentione mutua, tradit R. D. MICH. WALTERUS (r) & pugna emolumenti sperandum? Recte Imperator Aurelius censuit, uxorem quidem admonendam persaepe, reprehendendam raro, violentis manibus nunquam tractandam.* Quod si uxori seruiat mas, natura invertitur. (s)

Apb. VIII.

Limites quoniam excedere non licet praescriptas, plura charta prohibet. Dabitur forte occasio commodior, de his & similibus uberiora exponendi : Interea Dissertationem & hanc ob signamus, rivosque claudimus.

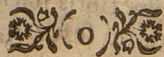
Sat prata biberunt.

(p) *Lib. I. de Republ. edit. Florent. VICTORII pag. 11, 12.*

(q) *CELLARII Polit. Succ. Cap. II. §. 29. pag. 37. ARNISI Doctr. Polit. Cap. III. pag. 75, 76. &c.*

(r) *Phil. Pract. MSC. Part. Spec. Sect. II. Tract. Post. Cap. III. Can. II.*

(s) *STRATEMANNI Syn. Doctr. occen. Cap. III. Can. XIV. pag. 54.*

Pon II f 1551 BK

ULB Halle

3

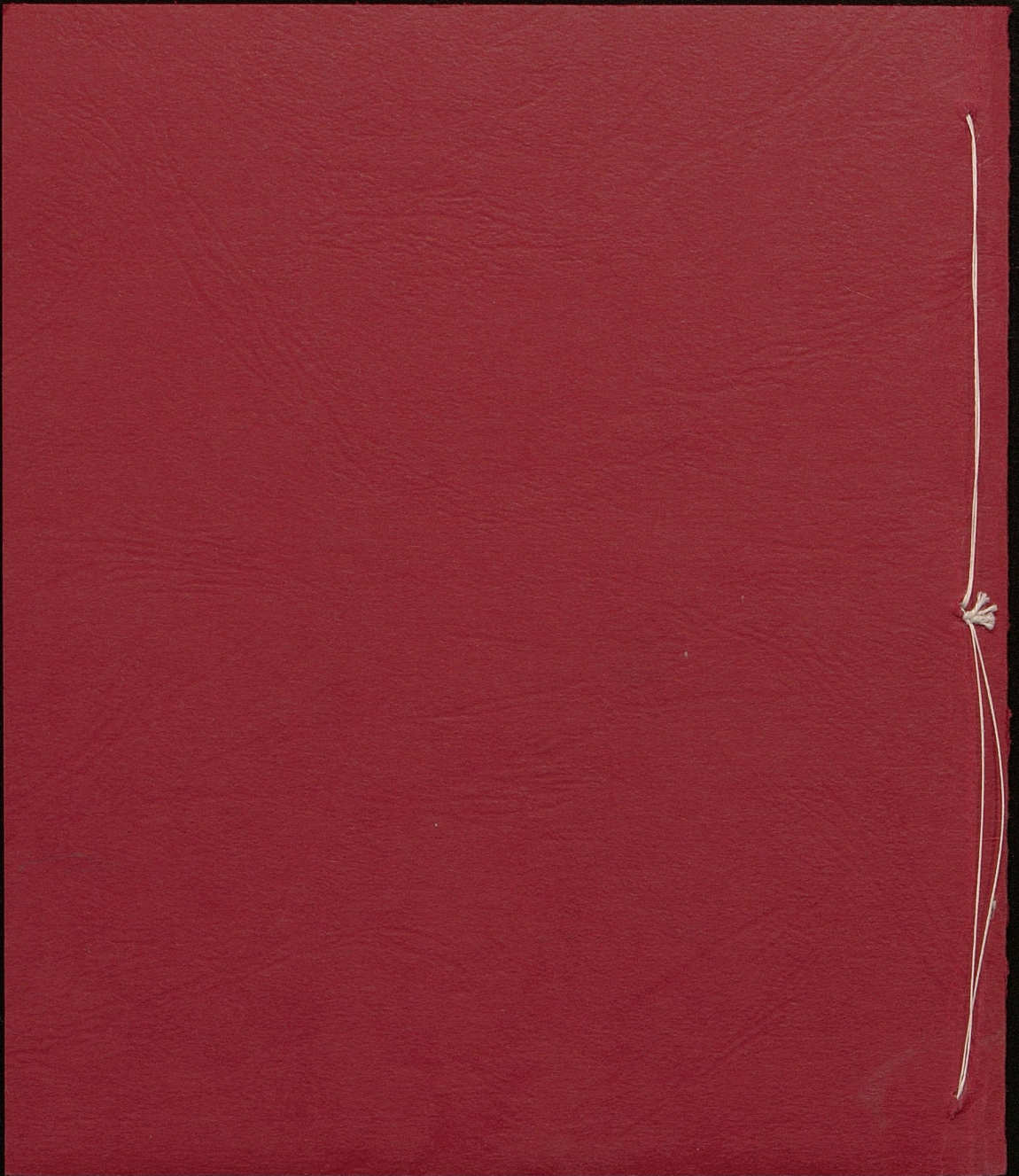
004 858 034

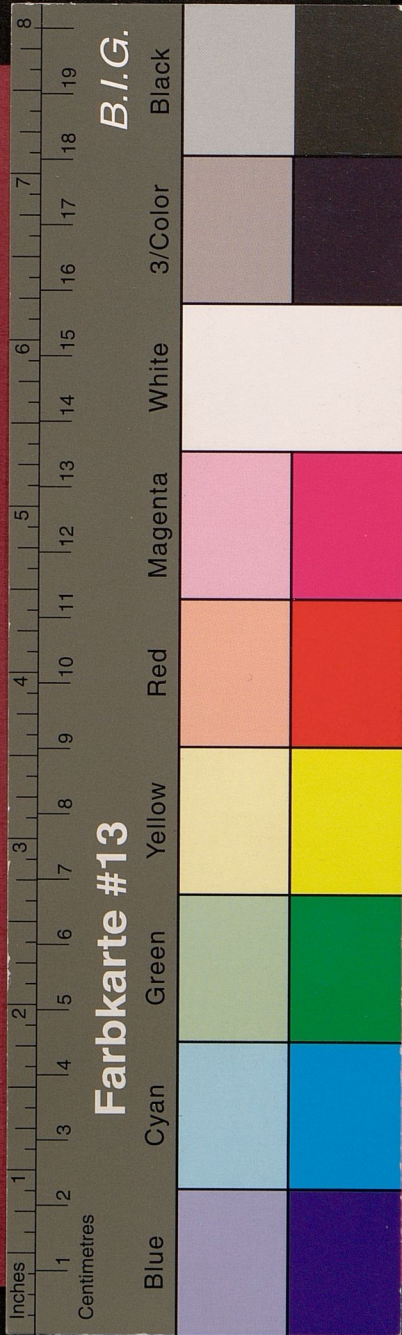

D

V012

Q. B. 352, 64

DE

NUPTIIS DEO dante,

II f
1551

RECTORE ACADEMIÆ VITEMBERGENSIS
MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DOMINO

FRIDERICO AVGVSTO,
ELECTORATUS SAXONICI HAEREDE,
ET REL.

Amplissimo Philosophorum Collegio Consentiente,
publice disputabunt

Eosdem venerantes Parentes,
PRAESES

M. GODOFREDVS VICTOR
MOEHRING,

&

RESPONDENS
CAROL. RODOLPHUS MOEHRING, 352

Serveſta-Anhaltini,

Anno Academ. Seculari,

MDCCLII. d. XXX. Septembr.

H. E. L. C.

VITEMBERGAE,

Inprimebat MART. SCHULTZIUS, Acad. Typogr.

9.22